
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็ก มุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลิฮียะห์¹, ชนิตา รักษ์พลเมือง²,
พรรณี บุญประกอบ³, นิฟาริต ระเด่นอาหมัด⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (2) เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้ปกครองมุสลิมจำนวน 51 คน (ปัตตานี 17 คน ยะลา 21 คน และนราธิวาส 13 คน) จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัด 7 แห่ง โดยการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ ระยะการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจและเป้าหมายร่วม ระยะการวางแผนและการออกแบบการวิจัย ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ และระยะการประเมินและปรับปรุงแผนการปฏิบัติ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อยและการสังเกต จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิม 5 ด้าน ประกอบด้วย การเลี้ยงดูวิถีอิสลาม การจัดการเรียนรู้ในบ้านบูรณาการอิสลาม การร่วมมือกับโรงเรียน การร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยเงื่อนไขตามการรับรู้ของผู้ปกครองมุสลิม 10 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม การบริหารเวลา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การเป็นแบบอย่างที่ดี ความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทักษะการใช้ไอซีที ความมุ่งมั่น สิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน

สำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา/ ทักษะการคิดและการเรียนรู้/ ผู้ปกครองมุสลิม/ เด็กมุสลิม/ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

¹ Ph.D. (Development Education), อาจารย์ประจำภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² Ph.D. (Socio-Philosophical Foundations of Education), ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยสยาม

³ Ph.D. (Curriculum Research and Development), อาจารย์พิเศษ สถาบันวิจัยพุทธศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ M.Ed. (Teaching Science), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Parental Involvement in Education to Develop Thinking and Learning Skills of Muslim Children in Three Southern Border Provinces

*Muhammadafeefee Assalihee¹, Chanita Rukspollmuang²
Pannee Boonprakob³, Nifarid Radenahmad⁴*

Abstract

This research aimed to find out parental involvement in education to develop thinking and learning skills of Muslim children in three southern border provinces and parents' perceptions about conditional factors of the involvement in education. Fifty-one parents (Pattani 17, Yala 21, and Narathiwat 13 people) were purposively selected to participate in this study. In this research, a four (4) stage process of Participatory Action Research (PAR) were applied which include establishing relationship and common understanding, planing and research designing, planning implementation, and evaluation and planning development using focus group discussion techniques. It was found that parental involvement in education to develop thinking and learning skills of Muslim children involved 5 categories namely Islamic based parenting, Islamic integrated home-based learning, collaborating with the school, community involvement, and self-Improvement and parental education. There were ten conditions related to the involvement, namely, parent's involvement knowledge, time management, family relationship, role model, continuity, ICT skills, commitment, home environment, parent-school relationship, and parent-community relationship.

Keywords: Parental, Involvement in Education, Thinking and Learning Skills, Muslim Parents, Muslim Children, Three Southern Border Provinces

¹ Ph.D. (Development Education). Lecturer of Islamic Studies, Department, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University Pattani Campus

² Ph.D. (Socio-Philosophical Foundations of Education). Professor, Siam University

³ Ph.D. (Curriculum Research and Development). Lecturer, Behavioral Science Institute, Srinakarinwirot University

⁴ M.Ed. (Teaching Science). Assistant Professor, Faculty of Education, Prince of Songkla University Pattani Campus

บทนำ

ผู้ปกครองคือครูคนแรกของบุตรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาบุตรให้สามารถเติบโตในสังคมอย่างมีคุณภาพ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2545) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตรจึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองในการสนับสนุนความสำเร็จในการศึกษาของบุตร ซึ่งอิสลามได้เน้นย้ำถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องดูแลและรับผิดชอบบุตรตามนัยฮาดิษที่กล่าวว่า “...พวกท่านทุกคนเป็นผู้ปกครอง และพวกท่านทุกคนจะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่อยู่ใต้การปกครอง...”¹ (อับดุลเราะห์มาน อัช-ชีหะฮฺ, 2553) การศึกษาที่ผ่านมาได้ยืนยันถึงผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในทางบวกหลายด้าน เช่น การเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษา การสนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ (Kreider, 2006) การเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่ดี (Patrikakou, 2008) และการป้องกันให้ห่างจากพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ (Zins, Weissberg, Wang, & Walberg, 2004) เป็นต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงแนวทางในการจัดการศึกษาซึ่งต้องมีส่วนร่วมจากครอบครัวและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยสถานศึกษาต้องร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา และความ

ต้องการของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ด้วยเหตุนี้นอกจากหน้าที่ในฐานะผู้ปกครองแล้ว การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังเป็นหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอีกด้วย โดยผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของบุตร เพื่อสนับสนุนให้บุตรสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนมากให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Desforjes & Abouchaar, 2003; Nii, Almqvist, Brunnberg, & Granlund, 2015; Wilder, 2014) ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับทักษะในการเรียนรู้มากกว่าผลคะแนน ดังนั้นเราจึงพบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในลักษณะการส่งเสริมให้บุตรเข้าโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอบได้ผลคะแนนที่ดี และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมแล้วต่างคนต่างมีความเข้าใจที่ต่างกัน เช่น การเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณ การติดตามข่าวสาร หรือร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นต้น ซึ่งในความเป็นจริงการมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบและสามารถปฏิบัติได้หลายระดับ การศึกษาค้นคว้าจึงสนใจการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ครอบคลุมการมีส่วนร่วมมากที่สุด

¹ เศาะฮิห์ อัล-บุคอรี 1/ 304 ลำดับที่ 853

มาปฏิบัติ โดยแนวคิดที่นำมาใช้ได้จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครอง การเลี้ยงดูการจัดการเรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชน (Desforjes & Abouchaar, 2003; Epstein, 2011; Goodall & Vorhaus, 2011; Hornby, 2011; Kocyigita, 2015)

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างหลากหลายทุกด้านที่เป็นไปได้ และเป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเป้าหมายของการมีส่วนร่วมคือเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตร ประกอบด้วย ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การตัดสินใจและทักษะการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบทักษะของโครงการประเมินและการสอนสำหรับทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment and Teaching of Twenty-first Century Skills) (Binkley et al., 2012) การวิจัยนี้เลือกกลุ่มผู้ปกครองมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้ปกครองมุสลิมที่มีวัฒนธรรมเฉพาะ และการเข้าใจบริบทการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของมุสลิม ผลจากการวิจัยจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรม และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมุสลิมในบริบทของท้องถิ่นที่แท้จริง ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้ปกครองมุสลิมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรที่สอดคล้องกับวิถีมุสลิม โดยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

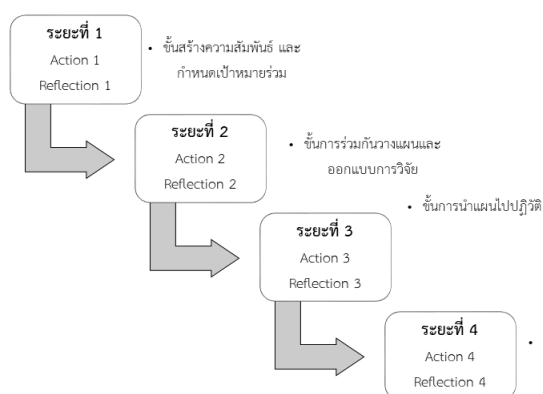
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยประยุกต์ใช้แนวคิดของซารา คินดอน และคณะ (Kindon, Pain, & Kesby, 2007) ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และเป้าหมายร่วม ระยะการวางแผนและการออกแบบการวิจัย ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ และระยะการพิจารณาและปรับปรุงแผนการปฏิบัติ

รูป 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของคินดอน และคณะ (2007)

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้ปกครองมุสลิมจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 51 คน (ปัตตานี 17 คน ยะลา 21 คน และ นราธิวาส 13 คน) จาก 34 ครอบครัว โดยผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ผู้ปกครองที่มีบุตรวัยประถมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 7-9 ปี) (2) ผู้ปกครองที่มีบุตรวัยประถมศึกษาตอนปลาย (อายุระหว่าง 10-12 ปี) และ (3) ผู้ปกครองที่มีบุตรวัยมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 13-15 ปี) และผู้ปกครองมีอาชีพที่แตกต่างกัน การคัดเลือกผู้ปกครองใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยมีเงื่อนไข (Palys, 2008) จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 โรงเรียน (ยะลา 3 โรงเรียน ปัตตานี 2 โรงเรียน และนราธิวาส 2 โรงเรียน) โดยเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการคัดเลือกผู้ปกครอง คือ (1) เป็นผู้ปกครองที่มีความ

กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนกับสถานศึกษาและมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนโดยเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในบ้านและนอกบ้าน มีจิตอาสาในการเข้าร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น (2) เป็นผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดโดยกำเนิด (3) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและสามารถเข้าร่วมในกระบวนการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง (4) ผู้ปกครองอยู่ในครอบครัวที่สมาชิกอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เช่น กินข้าวร่วมกัน ทำกิจกรรมครอบครัวร่วมกัน มีการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น วิธีการคัดเลือกผู้ปกครองมีขั้นตอนดังนี้ (1) ผู้วิจัยนำเกณฑ์การคัดเลือกผู้ปกครองตามที่ได้กำหนดให้โรงเรียนพิจารณาและคัดเลือกผู้ปกครอง โดยให้เสนอผู้ปกครอง

จำนวน โรงเรียนละ 5-6 ครอบครัว (2) ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนพิจารณาผู้ปกครองอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ครูได้คัดเลือกเพื่อให้ได้ผู้ปกครองที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย (3) ผู้วิจัยติดต่อผู้ปกครองเพื่อพูดคุยและอธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยรวมถึงการสอบถามความพร้อมและความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยทุกคน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และ (2) แบบสังเกตและบันทึกการประชุมกลุ่ม โดยประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพื่อสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเลี้ยงดู ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านการร่วมมือกับโรงเรียน ด้านการร่วมมือกับชุมชน และด้านการศึกษาของผู้ปกครอง และ (2) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม โดยประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยพัฒนาได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเนื้อหาของประเด็นคำถาม

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มและพูดคุยกับผู้เข้าร่วมในทุก

ระยะของการวิจัย โดยนำประเด็นคำถามที่ได้พัฒนามาเพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเลี้ยงดู ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน ด้านการร่วมมือกับโรงเรียน ด้านการร่วมมือกับชุมชน และด้านการศึกษาของผู้ปกครอง สำหรับการวิเคราะห์ ปัจจัยเงื่อนไข ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และใช้การสังเกต โดยการประชุมได้มีการบันทึกเทป และจดบันทึกโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลที่ได้จากประเด็นคำถามได้นำมาจัดระเบียบและวิเคราะห์ โดยได้แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-Themes) และประเด็นหลัก (Themes) ตามคุณสมบัติของข้อมูล และทำการหาข้อสรุป ติความ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Miles & Huberman, 1994) บนพื้นฐานของแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อมูลที่ได้จากประเด็นคำถามได้พิจารณาว่าเพียงพอ ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ และได้ให้ผู้ปกครอง จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง (Member Checking) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนักวิจัยจำนวน 2 ท่าน เพื่อให้สามารถตรวจสอบความเหมือน

และ ความต่างที่ได้จากการวิเคราะห์ แบบสามเส้า เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ
(Kocyigita, 2015) และใช้วิธีการตรวจสอบ ข้อมูล (Shenton, 2004)

ขั้นตอนการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนในการดำเนินการดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ ซารา คินดอน และคณะ
(Kindon et al., 2007)

ระยะที่	ปฏิบัติการ	กิจกรรม	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้
1	A1	ผู้วิจัยและทีมงานเข้าสู่สนามโดยการประชุม ร่วมกับผู้ปกครอง จำนวน 51 คน ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการ แนะนำตนเองของผู้เข้าร่วม การแสดง ความรู้สึก และความคาดหวังจากการเข้าร่วม ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักใน ประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา การพัฒนา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น และร่วมกัน ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดขอบเขตความร่วมมือ และเวลาในการดำเนินการเบื้องต้น	การสนทนากลุ่ม/ประเด็น คำถาม, แบบสังเกตและ บันทึกการประชุมกลุ่ม
	R1	ผู้เข้าร่วมมีความสัมพันธ์ที่ดี และเข้าใจใน เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการวิจัย แบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ผู้ปกครองมีความ ตระหนักและมุ่งมั่นในการมีส่วนร่วมใน กระบวนการวิจัย และมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนสำหรับการเข้าร่วมใน กระบวนการวิจัย	
2	A2	การประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดข้อตกลง และ บทบาทในการดำเนินการวิจัย และเพื่อพัฒนา	การสนทนากลุ่ม/ประเด็น คำถาม, แบบสังเกตและ

ระยะที่	ปฏิบัติการ	กิจกรรม	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้
3		ศักยภาพด้านการวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัย ปรึกษาหารือกับผู้ปกครองในประเด็นข้อตกลง และบทบาทในการดำเนินการวิจัยร่วม กรอบ ระยะเวลาในการดำเนินการกำหนดรูปแบบ และกำหนดการในการประชุม กลไกในการ ขับเคลื่อนโครงการ โครงสร้างการดำเนินการ และการประสานงานการพิจารณาสภาพ และ การฉายภาพความคาดหวังในอนาคต การ ประชุมให้ความสำคัญต่อการแสดงความเห็น ของผู้ปกครองเป็นสำคัญ โดยผู้ปกครอง สามารถกำหนดแนวทางและกิจกรรมตามความ ต้องการของผู้ปกครอง	บันทึกการประชุมกลุ่ม
	R2	ผลจากการสะท้อนกลับที่ได้จากการปฏิบัติ (A2) คือ แผนปฏิบัติการ แบบแผนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย และข้อมูลที่ต้องการตาม เป้าหมายของแผนการดำเนินการ	
	A3	ขั้นตอนของการนำแผนจากระยะที่ 2 ไปปฏิบัติ และการร่วมดำเนินการตามกระบวนการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสนับสนุนระหว่าง ผู้เข้าร่วม โดยการร่วมวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนแรกของการดำเนินการ	การสนทนากลุ่ม/ประเด็น คำถาม, แบบสังเกตและ บันทึกการประชุมกลุ่ม
4	R3	ผลจากการสะท้อนกลับที่ได้จากการปฏิบัติ (A3) คือ ข้อมูลจากการปฏิบัติตาม กระบวนการวิจัย การประเมินผู้เข้าร่วมและ การแสดงความเห็นต่อกัน รวมถึงการวิเคราะห์ ความต้องการในการวิจัยครั้งต่อไปและ/หรือสิ่ง ที่ต้องมีการปฏิบัติเพิ่มเติม	
	A4	เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงและพัฒนา	การสนทนากลุ่ม/ประเด็น

ระยะที่	ปฏิบัติการ	กิจกรรม	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้
		แผนการปฏิบัติ การร่วมพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม และนำแผนที่ได้ปรับปรุงไปปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง ตามวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	คำถาม, แบบสังเกตและบันทึกการประชุมกลุ่ม
	R4	การประเมินผลการปฏิบัติและกระบวนการในภาพรวม การร่วมกันวิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยในอนาคต	

หมายเหตุ: 1. A1 หมายถึง ปฏิบัติการ 1, R1 หมายถึง การสะท้อนกลับ 1

2. จากระยะที่ 4 มีการดำเนินการซ้ำในระยะเวลาที่ 3 ในลักษณะเป็นวงจร

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลจากการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเลี้ยงดูตามวิถีอิสลาม

การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้ มีดังนี้ (1) การดูแลเรื่องสุขภาวะ และโภชนาการ เช่น การเคลื่อนไหว หรือการออกกำลังกายของบุตร การพักผ่อนที่เพียงพอ การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับพัฒนาการของบุตร รับประทานอาหารฮาลาล (อนุมัติใน

อิสลาม) และตอยยิบัน (มีประโยชน์) เป็นต้น “ที่บ้านอุมมี (แม่) จะให้ความสำคัญกับการกินอาหารของลูกมาก จะห้ามเลยไม่ให้ลูกกินพวกอาหารขยะ เพราะตัวเองเรียนด้านสาธารณสุขด้วยเลยเน้นเรื่องอาหารเป็นพิเศษ” [m2, 4 กรกฎาคม 2558] (2) การจัดการอารมณ์ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุตร เช่น ความก้าวร้าว การพูด การติดเกมส์ หรือสื่อที่ไม่เหมาะสม ความเครียด ความเชื่อมั่น และการรู้คุณค่าของตัวเอง เป็นต้น “ลูก ๆ จะต้องเชื่อฟังพ่อแม่ และห้ามไม่ให้พูดคำหยาบ ต้องไม่แสดงความก้าวร้าว อาบี (พ่อ) คอยดูและตักเตือนตลอด” [f1, 20 กรกฎาคม 2558] (3) ความเข้าใจด้านการเจริญเติบโตของบุตรตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย (4) การสนับสนุน และส่งเสริมศักยภาพของบุตรในด้านการเรียนรู้ กิจกรรมที่สนใจ อย่างต่อเนื่อง และ

เต็มศักยภาพ เช่น บุตรชอบศิลปะ หรือ วิทยาศาสตร์ หรือกีฬา เป็นต้น (5) การใช้เวลาร่วมกับบุตร และครอบครัวให้มากที่สุด และแสดงความรักอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุตรเห็นความรัก ความห่วงใยจากผู้ปกครอง (6) การเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ดีของผู้ปกครอง เช่น ไม่สูบบุหรี่ พุดจาไฟเราะ ระเบียบวินัย มารยาท เป็นต้น (7) การลดการดูทีวี เกมสื่อกอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ตโฟน หรือกิจกรรมที่ทำลายสมาธิของบุตร (8) การเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของบุตร และเปิดโอกาสให้บุตรได้ซักถามอธิบาย และตอบอย่างมีเหตุผล (9) การให้กำลังใจ และฝึกให้ลูกคิดเชิงบวก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ในบ้าน

บูรณาการอิสลาม การจัดการเรียนรู้ในบ้าน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้มีดังนี้ (1) การพูดคุยกับลูกโดยการตั้งคำถามในสิ่งที่พบเห็นประจำวัน และรับฟังคำตอบ และการแสดงความเห็นจากบุตร “จะตั้งคำถามกับลูกเมื่อเราพบเจอสิ่งที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้เขาได้ฝึกทักษะในการคิด” [f1, 20 กรกฎาคม 2558] (2) อ่านหนังสือร่วมกัน และตั้งคำถาม หรือให้ลูกสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน (3) การจัดบ้านให้เป็นห้องสมุดสำหรับการเรียนรู้ โดยมีหนังสือหรือสื่อการเรียนรู้เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ของบุตร (4) การจัดเวลาหรือตารางประจำวันสำหรับการอ่านของบุตร (5) การสนับสนุนช่วยเหลือบุตรในการเลือกซื้อหนังสือ หรือวางแผนการอ่านหนังสือ สนับสนุนการอ่านหนังสือ

ของบุตร โดยเฉพาะในหัวข้อที่บุตรสนใจ (6) การทำกลุ่มศึกษาอิสลามร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว (7) การสนับสนุนให้ลูกเล่นกิจกรรมที่ประดิษฐ์ หรือสร้างสิ่งใหม่ เช่น ดินน้ำมัน ประดิษฐ์จากกระดาษ ศิลปะ และหัตถกรรม เป็นต้น (8) การฝึกทักษะการคิดคำนวณจากการปฏิบัติจริง เช่น ให้ลูกซื้อของที่ตลาด การช่วยผู้ปกครองคำนวณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การวางแผนการใช้จ่ายเงิน เป็นต้น (9) การอ่านกุรอานพร้อมความหมายและอธิบายหลักการคำสอนจากกุรอาน (10) การสนับสนุนให้ลูกท่องจำอัลกุรอาน

1.3 ด้านการร่วมมือกับโรงเรียน

การร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตรมีดังนี้ (1) การสื่อสารกับโรงเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้ พัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ครูกับผู้ปกครองเข้าใจระดับการเรียนรู้ หรือการพัฒนาของเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น “ก็มีการติดต่อกับโรงเรียนบ้างโดยเฉพาะช่วงเปิดเทอมใหม่ ๆ บางครั้งได้รับจดหมายแจ้งปิดโรงเรียน หรือขอให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน” [f3, 29 กรกฎาคม 2558] (2) การมีส่วนร่วมในแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน เช่น ร่วมนำเสนอนโยบายของโรงเรียน การเป็นกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด (3) การเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมของโรงเรียน

เช่น ช่วยครูในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น โดยผู้ปกครองที่มีประสบการณ์หรือ ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านสามารถเป็น อาสาสมัครในการจัดการเรียนการสอนได้ เช่น ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สามารถช่วยครู หรือพาเด็กชมสวนเกษตรและ การปฏิบัติจริง ผู้ปกครองที่เป็นหมอ หรือ ตำรวจ สามารถช่วยสอนในเรื่องสุขภาพ และ ระเบียบวินัย เป็นต้น

1.4 ด้านการร่วมมือกับชุมชน การร่วมมือกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตรมีดังนี้ (1) การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุน การกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตร (2) การสนับสนุนและพาบุตรเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะของบุตร เช่น โรงเรียนสอนอัลกุรอาน ตาติกา มัสยิด ห้องสมุดชุมชน ที่เคพาร์ค (TK park) ศูนย์เยาวชน เป็นต้น (3) การส่งเสริมให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น งานมัสยิด งานบรรยายศาสนา งานการกุศล เป็นต้น (4) การสนับสนุนองค์กรภายในชุมชนในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะสำหรับเด็ก เช่น ค่ายเยาวชน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมจิตอาสา ค่ายคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ค่ายศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น “ชุมชนที่นี้ค่อนข้างเข้มแข็ง กะ (พี่) จะเข้าร่วมประชุมกับผู้นำ

ชุมชนเสมอ เพราะกะเป็นครูด้วยเขาจึงให้ความเคารพ และรับฟังความเห็นของเรา” [m1, 7 สิงหาคม 2558] (5) การสนับสนุนให้บุตรใส่ใจสุขภาพด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายในชุมชน (6) การเป็นอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน ตามศักยภาพของผู้ปกครอง (7) จัดตั้งและเข้าร่วมในเครือข่ายครอบครัวเพื่อร่วมกับครอบครัวอื่น ๆ ในการพัฒนาบุตร “ที่บ้านไปเที่ยวบ่อยกับญาติ ๆ ครอบครัวเพื่อนอาปี (พ่อ) จะพาลูก ๆ ไปด้วยเพื่อให้ลูก ๆ รู้จักกัน อย่างน้อยเขาได้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ส่วนอาปี (พ่อ) กับอุมมี (แม่) ก็ได้พูดคุยกับเพื่อน ๆ เรื่องการเลี้ยงดูลูกด้วย” [m1, 7 สิงหาคม 2558]

1.5 การพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครอง การเรียนรู้ของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองมี 2 ลักษณะ คือ การศึกษาแบบเป็นทางการ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ดังนี้

5.1 แบบเป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่จัดขึ้นโดยองค์กรหรือหน่วยงานสนับสนุนหรือองค์กรพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงดู การจัดการเรียนรู้ในบ้าน การจัดการภายในครอบครัว เป็นต้น โดยการเรียนรู้มีหลักสูตร กำหนดเวลา การประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอน หรือเป็นระบบ

5.2 แบบไม่เป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่ไม่มีกำหนดหลักสูตร และเวลาที่ชัดเจน ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้

อย่างอิสระตามความต้องการและความพร้อม
ของตน โดยการเรียนรู้ของผู้ปกครองแบบไม่
เป็นทางการ จากการศึกษาพบว่ามี 5 ประเภท
คือ (1) การเรียนรู้ด้วยการอ่าน เช่น การอ่าน
หนังสือ วารสาร บทความ เป็นต้น เพื่อพัฒนา
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร การ
อ่านครอบคลุมหนังสือทั้งที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
และสามัญ “ส่วนมากจะเรียนรู้วิธีการเลี้ยงลูก
จากการอ่านหนังสือ เพราะเป็นวิธีการที่ง่าย
สำหรับการพัฒนาตนเอง อีกอย่างการอ่าน
หนังสือจะเป็นการสร้างวัฒนธรรม และ
แบบอย่างให้สมาชิกในบ้านได้อีกด้วย” [f1, 20
กรกฎาคม 2558] (2) กลุ่มศึกษาของผู้ปกครอง
คือ ชุมชนเรียนรู้ของผู้ปกครองที่มีการ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ กับ
ผู้ปกครองท่านอื่น ๆ โดยสามารถสร้างกลุ่ม
เรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองในชุมชน สถานที่
ทำงาน หรือกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนที่
โรงเรียนของบุตร “กิจกรรมกลุ่มศึกษา
อัลกุรอานที่เข้าร่วมอย่างน้อยเดือนหนึ่งครั้ง
มักมีการนำบทเรียนจากอัลกุรอาน และคำสอน
อิสลามไปประยุกต์ใช้ในการจัดการครอบครัว
รวมถึงการเลี้ยงดู และพัฒนาศักยภาพของบุตร
รวมถึงสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว” [f3, 29
กรกฎาคม 2558] (3) การเรียนรู้จากสื่อและ
เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น โทรทัศน์
อินเทอร์เน็ต สังคมออนไลน์ เป็นต้น โดยเฉพาะ
ปัจจุบันที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้
ผู้ปกครองสามารถที่จะติดตามข่าวสารและ

ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาของบุตรได้ “ปัจจุบันสามารถ
หาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรได้ง่าย ใช้เน็ต
และหาข้อมูลจาก ยูทูบ บางครั้งก็ติดตามเพจ
การเลี้ยงดูลูกจากผู้มีประสบการณ์” [m2, 4
กรกฎาคม 2558] (4) การฟังบรรยายความรู้ทั้ง
ศาสนาและสามัญ โดยเฉพาะในด้านศาสนา
ผู้ปกครองสามารถนำหลักการและคำสอนจาก
ศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรได้ และ
การบรรยายทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการมี
ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ
บุตร โดยกิจกรรมบรรยายจัดโดยองค์กรหลาย
แห่งทั้งในระดับชุมชน ตำบล จังหวัดและ
ประเทศ ตามความสามารถหรือศักยภาพของ
ผู้ปกครอง “ทุกครั้งที่มีการบรรยายศาสนาอุมมี
(แม่) จะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
โดยเฉพาะการบรรยายที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาครอบครัว การเลี้ยงดู อุมมี (แม่)
สามารถนำไปใช้ในครอบครัวได้” [m5, 8
สิงหาคม 2558] (5) การเข้าร่วมสัมมนาหรือ
การอบรม ที่จัดขึ้นโดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการ
มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาหรือการพัฒนาครอบครัว โดยจัดขึ้น
ในบางโอกาส ปัจจุบันกิจกรรมสัมมนาและ
อบรมได้มีการจัดโดยหลายหน่วยงานและมี
เนื้อหาที่หลากหลาย การบรรยายที่เกี่ยวข้อง
กับครอบครัวมีการจัดทุกปี โดยโรงเรียน
สถาบันอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่จัดขึ้น
เพื่อพัฒนาครอบครัว “เคยเข้าร่วมกิจกรรม

สัมมนาบทบาทสตรีที่ ม.อ. ปัตตานี โครงการ
จัดโดย อบจ. ปัตตานี และร่วมกับหลายองค์กร
ทั้งองค์กรสตรี และสถาบันการศึกษาหลาย
แห่ง” [m1, 7 สิงหาคม 2558]

2. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ปัจจัยเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการ
เรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ
จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการ
เรียนรู้ของเด็กมุสลิมในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้มีปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวกับผู้ปกครองดังนี้
(1) ความรู้ หมายถึง การพัฒนาตนเองให้มี
ความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูบุตรอย่าง
สม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาและการเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับ
พัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของบุตร “ตอนที่อุ้ม
มีมีลูกคนแรกมักจะลองผิดลองถูกในการเลี้ยง
ลูก ไม่ค่อยมีความรู้มาก แต่ก่อนความรู้ก็เข้าถึง
ยากไม่เหมือนสมัยนี้” [m5, 8 สิงหาคม 2558]
(2) เวลา หมายถึง การจัดการเวลาของ
ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา และการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเพียงพอ
ต่อความต้องการของบุตร “ปัญหาหลักก็คือ
เรื่องเวลาเพราะภาระงานที่ทำงานมีมาก
บางครั้งก็ไม่ทันที่จะติดตามหรือดูแลลูก ๆ”
[f4, 10 สิงหาคม 2558] (3) การสร้างความ
สัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง การ
ให้ความสำคัญกับการแสดงความรัก การเอาใจ

ใส่ การสื่อสาร และการใช้เวลาร่วมกันระหว่าง
สมาชิกในครอบครัว “ที่บ้านจะต้องมีเวลาที่ทำ
กิจกรรมร่วมกันเสมอ อย่างน้อยเวลาทานข้าว
หลังละหมาดอีชาทุกคนก็จะใช้เวลาพูดคุยกัน
ก่อนที่จะเข้านอน” [f3, 29 กรกฎาคม 2558]
(4) แบบอย่างที่ดี หมายถึง การเป็นแบบอย่าง
ที่ดีของผู้ปกครองแก่บุตรในทุกด้าน (5) ความ
สม่ำเสมอ หมายถึง ความต่อเนื่องในการจัด
กิจกรรมหรือการเอาใจใส่ ติดตามการเรียนรู้
และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของบุตรอย่าง
ต่อเนื่อง (6) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร หมายถึง การพัฒนาทักษะ
ตนเองในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารหรือ
สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและเท่าทันสื่อ
(7) การสร้างความมุ่งมั่นและพยายามหาแรง
บันดาลใจในการพัฒนาการเรียนของบุตร (8)
สิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่ดี หมายถึง การจัด
หรือสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะสม
สำหรับการเรียนรู้ของบุตร หรือขจัด
สิ่งแวดล้อมที่ทำลายสมาธิหรืออารมณ์ที่ดีของ
บุตร (9) ความสัมพันธ์กับโรงเรียน หมายถึง
การสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสารกับโรงเรียน
และสร้างทัศนคติที่ดีต่อครูหรือบุคลากรของ
โรงเรียนเพื่อสร้างความร่วมมือในการ
พัฒนาการเรียนรู้อย่างบุตร “ครูไม่ค่อยแจ้ง
ข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบ...โรงเรียนควรเปิด
โอกาสให้ผู้ปกครองได้เสนอความคิดเห็นบ่อย ๆ
ด้วย” [f3, 29 กรกฎาคม 2558] (10)
ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การสร้าง
ความสัมพันธ์ การสื่อสารกับชุมชน และสร้าง

ทัศนคติที่ดีต่อชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตร

อภิปรายผล

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วย การเลี้ยงดู การจัดการเรียนรู้ในบ้าน การร่วมมือกับโรงเรียน การร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครองในการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับรูปแบบของ เอฟสตัน (J. L. Epstein, 2011) ที่ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) การอบรมเลี้ยงดู (2) การทำหน้าที่สื่อสารกับโรงเรียน (3) การจัดการเรียนรู้ในบ้าน (4) การเป็นอาสาสมัคร (5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ (6) การร่วมมือกับชุมชน และสอดคล้องกับพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554: 61-78) ที่ได้สรุปถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาครั้งนี้มีความครอบคลุมมากกว่าแนวคิดข้างต้น เพราะได้นำประเด็นของการศึกษาผู้ปกครองมาเป็นกรอบในการศึกษาด้วย

2. จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูพื้นฐานที่สามารถสนับสนุนทักษะการคิดและการเรียนรู้ของบุตร ได้แก่ (1) การดูแลเรื่องสุขภาพและโภชนาการ (2) การจัดการอารมณ์และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุตร (3) ความเข้าใจการเจริญเติบโตของบุตรตามหลัก

จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย (4) การสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพของบุตรในการการเรียนรู้ (5) การใช้เวลาร่วมกับบุตร (6) การเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ดีของผู้ปกครอง (7) การลดกิจกรรมที่ทำลายสมาธิของบุตร มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูบาตรา แนน และ ตัง เคียว วาง (Nair & Ngang, 2012) ที่พบว่าผู้ปกครองควรจัดโภชนาการ และอาหารเสริมบางอย่างเพื่อพัฒนาการทางร่างกายและสมองของเด็กซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของเด็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของ มิคาเอล กรูซ (Grose, 2008) และ เพอร์วิน ทาเนอร์รี (Taneri, 2012) ที่แนะนำผู้ปกครองให้ลดสิ่งที่จะทำให้ลายหรือกดดันสมาธิในการเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ เช่น ทีวีหรือเกมส์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น (KidsMatter, 2013) ในด้านการจัดการพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตรมีความสอดคล้องเช่นเดียวกับการศึกษาของ โรเบิร์ต ฟิชเชอร์ (Fisher, 2001) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะในการคิดของเด็กและได้นำเสนอวิธีการในการสังเกตพัฒนาการทักษะต่าง ๆ ของเด็กจากพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกเพื่อผู้ปกครองจะได้เข้าใจ และเตรียมแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับเด็กต่อไป

3. การเลี้ยงดูที่สามารถเสริมสร้างกระบวนการคิดของเด็ก สามารถปฏิบัติได้ด้วยการเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของบุตร และเปิดโอกาสให้บุตรได้

ซักถามอธิบาย และตอบอย่างมีเหตุผล การให้กำลังใจและฝึกให้ลูกคิดเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ มิคาเอล กรูซ (Grose, 2008) ที่ได้เสนอแก่ผู้ปกครองว่าควรใช้ประโยชน์จากการเป็นแบบอย่างที่ดี และให้ความสนใจต่อการเรียนรู้ และกิจกรรมของเด็ก เช่น การอ่าน และตั้งคำถามที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ การสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการคิด โดยพิจารณาสิ่งที่เด็กต้องการ และพิจารณาว่าเด็กมีพื้นที่ให้สามารถผลิต ค้นคว้า และคิดได้อย่างมีอิสระ ซึ่งการสนับสนุนการคิดของบุตรนั้นเป็นหลักการที่อิสลามให้ความสำคัญเพราะความสามารถในการคิดจะทำให้มนุษย์นั้นสามารถใคร่ครวญในสัญญาณต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ และจะส่งผลให้มนุษย์มีความศรัทธาและใกล้ชิดกับอัลลอฮ์มากยิ่งขึ้น พระองค์ยังทรงตรัสไว้ในอัลกุรอาน ความว่า “แท้จริงในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และการที่กลางวันและกลางคืนตามหลังกันนั้น แน่แน่นอนมีหลายสัญญาณสำหรับผู้มีปัญญา และบรรดาผู้ที่รำลึกถึงอัลลอฮ์ ทั้งในสภาพยืน และนั่ง และในสภาพที่นอนตะแคง และพวกเขาพิณิจพิจารณากันในการสร้างบรรดาชั้นฟ้า และแผ่นดิน (โดยกล่าวว่า) โอ้พระเจ้าของพวกข้าพระองค์ พระองค์มิได้ทรงสร้างสิ่งนี้มาโดยไร้สาระ มหาบริสุทธิ์พระองค์ท่าน โปรดทรงคุ้มครองพวกข้าพระองค์ให้พ้นจากการลงโทษแห่งไฟนรกด้วยเถิด” [อาละอิมรอน: 190-191]

4. การศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ในบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้

ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติได้โดยการการพูดคุยกับลูกโดยการตั้งคำถามในสิ่งที่พบเห็นประจำวัน และรับฟังคำตอบหรือความเห็นของบุตร การอ่านหนังสือร่วมกัน การจัดบ้านให้เป็นห้องสมุดสำหรับการเรียนรู้ โดยมีหนังสือหรือสื่อการเรียนรู้เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ของบุตร การสนับสนุนให้ลูกเล่นกิจกรรมที่ประติษฐ์ หรือสร้างสิ่งใหม่ การฝึกทักษะการคิดคำนวณจากการปฏิบัติจริง การอ่านอัลกุรอานพร้อมความหมายและอธิบายหลักการคำสอนจากอัลกุรอาน การสนับสนุนให้ลูกท่องจำอัลกุรอานอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาทักษะการคิด ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับโครงการ Kinds Matter (2013) ที่แนะนำผู้ปกครองในการให้รางวัลหรือกำลังใจเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับทักษะการคิดและการแก้ปัญหาผู้ปกครองควรจัดเตรียมช่วงเวลาในการสื่อสารกับเด็ก กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม หรือคำใบ้ และให้คำแนะนำทีละขั้นตอนเพื่อพัฒนาทักษะ และให้เขาสามารถปฏิบัติภารกิจสำเร็จได้ด้วยตัวเอง และสอดคล้องกับการศึกษาของ มิคาเอล กรูซ (Grose, 2008) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้ปกครองควรให้ความสนใจต่อการเรียนรู้ และกิจกรรมของเด็ก เช่น การอ่าน และตั้งคำถามที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ โดยกรูซได้นำเสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการสร้างบรรยากาศในบ้านเพื่อสนับสนุนความใคร่รู้และการสืบค้นสำหรับเด็ก ได้แก่ การสร้างพื้นที่

สำหรับการเรียนรู้ ค้นคว้าและคิด และเตรียม
สื่อ และอุปกรณ์ที่สามารถกระตุ้นความคิดของ
เด็ก เช่น สื่อและอุปกรณ์ศิลป์ หนังสือ เครื่อง
แต่งกายและหน้ากาก อุปกรณ์วาดภาพ
อุปกรณ์เพื่อก่อโครงสร้าง จิ๊กซอว์และเกมส์
เป็นต้นรวมถึงการจัดเวลาในการพูดคุยกับบุตร
เพื่อสร้างโอกาสให้เขาได้อธิบายหรือตั้งคำถาม
นอกจากนี้ ชูบาตรา เนร์ และ ตัง เคียว ว่าง
(Nair & Ngang, 2012) ได้ศึกษาความคิดเห็น
ของผู้ปกครองต่อทักษะการคิดและการ
แก้ปัญหา โดยผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับ
การพัฒนาทักษะการคิดซึ่งมีความสอดคล้อง
กับการศึกษาครั้งนี้ คือ (1) ผู้ปกครองควรมี
ส่วนร่วมในการกระตุ้นทักษะการคิด และการ
แก้ปัญหาในระหว่างการเดินทาง การดู
โทรทัศน์ ระหว่างรับประทานอาหาร และก่อน
นอน การแนะนำแนวทางถือว่ามีความสำคัญ
อย่างยิ่งสำหรับช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหา
(2) ผู้ปกครองควรให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ในบ้าน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการ
แก้ปัญหา เช่น ฝึกฝนเด็กให้ทำความสะอาด
บ้าน ดูแลสวน การฝึกผูกเชือกด้วยเงื่อนไข
ต่าง ๆ เป็นต้น (3) ผู้ปกครองควรให้เด็กมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พาเด็กไปตลาดหรือ
ซูเปอร์มาร์เก็ต และให้เขาได้คำนวณค่าใช้จ่าย
ในตลาด และสอนเขาว่าจะเลือกซื้อสินค้า
อย่างไร เช่นเดียวกันกับ เอฟสทิน (A. S.
Epstein, 2003) ได้นำเสนอแนวทางในการ
พัฒนาทักษะการคิด และการเรียนรู้ที่
สอดคล้องกัน คือ การวางแผนให้เป็นกิจวัตร

สำหรับกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็ก
สามารถที่จะคิดโดยอัตโนมัติว่าจะทำกิจกรรม
อะไรบ้างในแต่ละวัน โดยผู้ปกครองสามารถที่
จะวางแผนร่วมกันกับเด็ก และให้สังเกตว่าเด็ก
ได้แสดงความมุ่งมั่นหรือความตั้งใจของตนเอง
การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดและการ
เรียนรู้ของเด็ก และให้ความสนใจและรับฟัง
ความคิดเห็นของเด็ก และแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นกับเด็ก โดยที่ไม่ควรขึ้นว่า แต่พยายามใช้
กลวิธีให้เด็กสามารถที่จะคิดและหาทางออก
ด้วย

5. ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับ
โรงเรียน ด้านการสื่อสารกับโรงเรียน การมีส่วน
ร่วมในแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน
และการเป็นอาสาสมัคร มีความสอดคล้องกับ
การศึกษาของ ซู-ชู และวิลเลียม (Sui-Chu &
Willms, 1996) ที่ได้เสนอรูปแบบการมีส่วน
ร่วมของผู้ปกครองออกเป็น 4 ด้าน
ประกอบด้วย (1) การสื่อสารหรือพูดคุยในบ้าน
(2) การนิเทศหรือกำกับดูแลบ้านของเด็ก (3)
การสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน (4) การ
เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกับโรงเรียน นอกจากนี้
การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
เป็นไปตามข้อเสนอของ เอฟสทิน (J. L.
Epstein, 2011) ที่เสนอไว้ว่า การร่วมมือกับ
โรงเรียนนั้น เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบอย่าง
เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการแบบสองทาง
เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และใน
บ้านที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาศักยภาพ
ของเด็ก หรือสื่อสารถึงพัฒนาการหรือ

ความก้าวหน้าของเด็ก และความร่วมมือของผู้ปกครองโดยการเป็นอาสาสมัคร โดยส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในเครือข่ายหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ เสมือนเป็นชุมชนเรียนรู้ร่วมกันของผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็ก ผู้ปกครองควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อร่วมมือกับผู้ปกครองท่านอื่น ๆ ในการพัฒนาเด็ก เป็นการเสริมพลังในการดูแลและพัฒนาเด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. การร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของ เอฟสทิน (J. L. Epstein, 2011) ที่กล่าวว่าชุมชนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายให้ร่วมกันส่งเสริมหรือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ชุมชนที่กล่าวมานี้หมายถึงกลุ่มต่าง ๆ เช่น องค์กรธุรกิจ หน่วยงานต่าง ๆ องค์กรท้องถิ่น กลุ่มทางวัฒนธรรม วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เป็นต้น ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและร่วมกันพัฒนาชุมชนและสอดคล้องกับ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554: 61-78) ที่เสนอว่าผู้ปกครองควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และเครือข่ายผู้ปกครอง เพราะความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนเป็นรากฐานที่ดีของความเข้มแข็งของชุมชน และเนื่องด้วยผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นผู้ปกครองจึงไม่สามารถแยกตัวออกจากชุมชนได้ ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนจะช่วย

ส่งเสริมการเรียนรู้และการดูแลเด็กให้อยู่ในกรอบหรือแนวทางที่พึงประสงค์

7. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอันประกอบด้วย ความรู้ เวลา การสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แบบอย่างที่ดี ความสม่ำเสมอ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความมุ่งมั่น สิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ พินา (Pena, 2000) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวซึ่งพบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครองสามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ฮอร์นบาย (Hornby, 2011; Hornby & Lafaele, 2011) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ในด้านความเชื่อ ทศนคติ และความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วม นั้นมีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร ในส่วนของการจัดการเวลาของผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองทุกคนประสบปัญหาเนื่องด้วยภาระหน้าที่หลายด้าน ดังนั้นผู้ปกครองที่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ดีจะช่วยให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาด้วย เงื่อนไขข้างต้น สอดคล้องกับการศึกษาของเบลเซอร์ (Blazer, 2005) ที่พบว่าข้อจำกัดในเรื่องของเวลาของผู้ปกครอง สามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองและแพทริคาคุ (Patrikakou, 2008) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมน้อยมักจะ มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา นอกจากนี้ปัจจัย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับการแสดงความรัก การ เอาใจใส่ การสื่อสาร และการใช้เวลาร่วมกัน เป็นปัจจัยด้านกระบวนการภายในครอบครัวซึ่ง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ แชม เรดดิ้ง (Redding, 1998) ที่ศึกษากระบวนการภายในครอบครัวถือเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองประกอบด้วยบทบาทของครอบครัว 3 ด้าน คือ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง กับบุตร ประกอบด้วย การพูดคุยสื่อสารใน ชีวิตประจำวันเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือกิจกรรม ต่าง ๆ การแสดงออกถึงความรักความเอาใจใส่ (2) กิจกรรมประจำวันภายในครอบครัว ประกอบด้วยช่วงเวลาในการเรียนรู้ในบ้าน กิจกรรมประจำวันอื่น ๆ เช่น การรับประทานอาหาร การนอน การเล่น การทำการบ้าน การ อ่านหนังสือ การจัดการสถานที่หรือห้อง สำหรับอ่านหรือเรียนรู้ และกิจกรรมหรืองาน อื่นๆ ต่าง ๆ ที่สนใจ เช่น เกม กีฬา นันทนาการ เป็นต้น (3) ความคาดหวังและการ ดูแลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย การให้ ความสำคัญต่อการทำการบ้านหรือการอ่าน หนังสือมากกว่าการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ หรือนันทนาการ ความคาดหวังในการจัดการ เวลา ความเชื่อมั่นในตัวเด็กเกี่ยวกับศักยภาพที่ ดีที่สุด การตระหนักในความถูกต้องของการใช้

ภาษา การติดตามการคบเพื่อน การดูแลหรือ ให้คำแนะนำในสิ่งที่รับชมจากโทรทัศน์ และ การมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทั้งใน โรงเรียนและพัฒนาการตามช่วงวัย

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ปกครองและผู้สนใจ โดยเฉพาะ ผู้ปกครองมุสลิมสามารถนำข้อค้นพบไปปรับใช้ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตร โดยมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการ เลี้ยงดูวิถีอิสลาม การจัดการเรียนรู้ในบ้าน บุรณาการอิสลาม การร่วมมือกับโรงเรียน การ ร่วมมือกับชุมชน และการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ของ บุตรให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21

2. สถานศึกษาควรพิจารณานำผลจาก การศึกษาครั้งนี้ปรับใช้สำหรับการพัฒนา โปรแกรมฝึกอบรมผู้ปกครอง หรือจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครองที่สอดคล้องกับแนวทางการจัด การศึกษาในศตวรรษที่ 21 และนำแนวทางการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปรับใช้ในการ พัฒนาครูและบุคลากรของโรงเรียนให้มีทักษะ ที่สามารถสนับสนุนผู้ปกครองในการพัฒนา บุตร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร สนับสนุนผู้ปกครอง รวมถึงการพัฒนาแนว ทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 และบูรณาการการ

จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงระหว่างครอบครัว
โรงเรียนและชุมชน

3. ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
การสนับสนุนครอบครัวทั้งภาครัฐและเอกชน
ควรพิจารณานำผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไป
กำหนดนโยบายสำหรับการพัฒนาเด็กและ
ครอบครัว การพัฒนาหลักสูตร หรือโปรแกรม
การเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง รวมถึงการ
สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับ
ครอบครัวเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของบุตรได้อย่างมีคุณภาพ

4. ผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาควร
พิจารณานำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปพัฒนา
หรือกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตรที่
สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21
และส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติและ
ร่วมมือในการพัฒนาผู้ปกครองหรือการเปิด
โอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากล
ยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง
โรงเรียน และชุมชน และพัฒนาหลักสูตรที่มี
เนื้อหาสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของ
ครอบครัว เพื่อสามารถพัฒนาครอบครัวให้มี
ความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่เหมาะสม
สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาใน
อนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากโครงการทุนพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสำหรับ
สถาบันอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา (สกอ.)

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). *ผู้ปกครองและผู้เรียนหุ้นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2542). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย*. อัลมะดีนะฮ์อัลมุเนาะเราะฮ์: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2545). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง: รูปแบบที่คัดสรร*. กรุงเทพฯ: เอสดีเคเปเปอร์แอนด์ฟอร์ม.
- อับดุลเราะห์มาน อัช-ชีหะฮ์. (2553). *สิทธิของสตรีในฐานะบุตรสาว*. แปลโดย อิบน์รอมลี ยูนุส. แหล่งที่มา https://d1.islamhouse.com/.../th_sheehah_huqooq_almaraah_bintan.doc สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2560
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). Assessment and teaching of 21st century skills. In P. Griffin, B. McGaw & E. Care (Eds.): Springer.
- Blazer, C. (2005). Literature Review on Family Involvement: The Home-School Partnership. Suite: Miami-Dade County Public Schools.
- Desforjes, C., & Abouchaar, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: a literature reviews: Queen's Printer.
- Epstein, A. S. (2003). How Planning and Reflection Develop Young Children's Thinking Skills. *Young Children*, 58(5), 28-36.
- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Suite: Westview Press.
- Fisher, R. (2001). Philosophy in primary schools: fostering thinking skills and literacy. *Reading*, 35(2), 67-73.
- Grose, M. (2008). Nurture your child's thinking skills. Retrieved 28 November 2015, from Australia's leading parenting educator <http://holytrinity.act.edu.au/srcfiles/Thinking-Skills.pdf>
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: Building effective school-family partnerships*: Springer Science & Business Media.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- KidsMatter. (2013). About thinking and learning. Retrieved 29 November 2015 <http://www.kidsmatter.edu.au/>
- Kindon, S., Pain, R., & Kesby, M. (2007). *Participatory action research approaches and methods: Connecting people, participation and place*. NY: Routledge.

-
- Kocyigita, S. (2015). Family Involvement in Preschool Education: Rationale, Problems and Solutions for the Participants. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 1-17.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook* (2 ed.). Thousand Oaks: Sage Publication.
- Nair, S., & Ngang, T. K. (2012). Exploring Parents' and Teachers' Views of Primary Pupils' Thinking Skills and Problem Solving Skills. *Creative Education*, 3(01), 30.
- Niia, A., Almqvist, L., Brunnberg, E., & Granlund, M. (2015). Student participation and parental involvement in relation to academic achievement. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 59(3), 297-315.
- Palys, T. (2008). Purposive Sampling. In L. M. Given (Ed.), *The Sage encyclopedia of qualitative research methods* Sage Publications.
- Patrikakou, E. N. (2008). *The power of parent involvement: evidence, ideas, and tools for student success*. Illinois: Center on Innovation and Improvement.
- Pena, D. C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94(1), 42-54.
- Redding, S. (1998). *Parents and learning*: International Academy of Education, UNESCO.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information*, 22(2), 63-75.
- Sui-Chu, E. H., & Willms, J. D. (1996). Effects of parental involvement on eighth-grade achievement. *Sociology of education*, 126-141.
- Taneri, P. O. (2012). Roles of parents in enhancing children's creative thinking skills. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 90-108.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: a meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.